

Kada su Hrvati u regionu Varesa, poceli zveckati oruzjem i prijetiti Bosnjacima, ne malo sam se iznenadio. Nisam se iznenadio, sto bi oni krenuli u rat protiv nas. Sukoba je vec bilo na drugim podrucjima. Iznenadio sam se njihovoj smjelosti, jer nisu imali sanse protiv nas. Ja sam i danas ubijedjen, da je to bila koordinirana akcija sa cetnicima. Zajedno su osmislili plan akcije. Sjetih se odmah vezanja zastava. E, jesmo hajvani. Naravno da smo se zabrinuli. Otvara se jos jedan front. Nimalo povoljan za nas. Tamam, kad se presaberemo i isplaniramo zadati cetnicima snazan udarac, nesto nas omete. Tako je bilo i ovaj put, pred kraj 1993. god.

Nastupila je glad. Hrvati su skidali sa kamiona sta su i koliko htjeli. Stavljali bi u svakom selu i zaseoku, pritku preko puta, i pravili neke svoje carine. Kako su samo bili namrgodjeni i nepristojni na punktovima. Okretali bi puske u nase vozace i strijeljali ih ocima. Kasnije nisu dali konvojima hrane ni proci. Ubijali su nase vozace ili odvodili u logore. Prekipilo je. Ne znam sta se vise ceka. Pocrkacemo od gladi. Treba ih makar opomenuti. Treba im reci da smo jaci od njih.

Poslase i nas na planinu Zvijezdu. Prirodne ljepote prekrasne. Iz sela Zubeta gledam Nisicku visoravan. Gledam put koji vodi za Sarajevo. Kad li ce se taj put odblokirati? Nismo se tu dugo zadržali. Dosla nam je smjena, a mi se vratili u Kladanj. Sta je vrijedno spomenuti, poslije ovoga lijepog izleta na planinu Zvijezdu. Spomenuo bih neiskustvo lokalnih boraca. Nisu imali ni rovova. Polugoli su vježbali gadjanje. Na daljini od sto metara vazdusne linije cetnik kosi travu. Ja mislio neki nas insan. Kada su mi rekli da je cetnik nisam vjerovao. Pa zar nakon godinu dana, najkrvavijeg rata u nasoj istoriji, oni gledaju cetnika kako kosi i vjeruju mu. Od toga dana cetnik vise nije kosio travu. Svercovali su nasi lokalci sa njima. Tu smo nasli i naseg Capeta. Nisam ni znao da je odatle ozenjen. Sve drugo nije vrijedno spomena osim, gostoljubivosti lokalnog stanovnistva.

Sta se desilo poslije?

Cetnici napali na Crnu rijeku. Krenuli u veliku ofanzivu. Spalili sela u kojima smo bili, prije ofanzive. Sela Ravne i Zubeta. Hrvati poslali u Vares Ivicu Rajica da zakuha. I uspio je. Uspjeli su i jedni i drugi. Cetnici probili i pomakli nase linije. Hrvati "junacki" poklali civile. Djecu, zene i starce u Stupnom Dolu.

Poslije ovih zlocina, doslo nekome iz guzice u glavu i naredio napad na Hrvate. Kod nas ti je to tako. Prvo platimo glavom, pa onda se uhvatimo puske. Dugo su nas provocirali i dugo se cekalo. Ma dosta mi je vise merhameta. "Oko za oko," Krenusmo u napad na jedno Hrvatsko selo. Naredjeno nam je da otvorimo vatru samo u slucaju da to Hrvati prvi urade. E, pa dokle vise? Kad nam ubiju nekoliko boraca, onda mi trebamo reci. Izvinite, ali poslije ovoga i mi moramo pucati.

Sabahile smo krenuli u napad. Opkolili smo selo i Hrvati su se predali bez otpora. Lahko je sa ovim domobranima. Samo im treba pokazati zube i vidjeces kolike su kukavice. Ne mogu a da ne kazem, da su nas neki mjestani i prijateljski docekali. Po smirivanju sukoba, oruzje im je vraceno. Ponovo su bili u sastavu A R BiH.

Napadamo dalje. Hrvati vide da ne mogu izaci na kraj sa nama, i jednostavno bjeze. Ne znam dokle ce i kuda ce. U okruzenju su. Idemo prema Varesu. Združene jedinice nase Armije, razvaljuju sve njihove linije. U njihovoj vojarni, nejma sta nejma. Ali nejma borcima pristupa. Vojna policija 2. Korpusa, opkolila kasarnu i ne daju ni prici. U stanju su i pucati. Nejse. Idemo mi dalje. Bice i bijele tehnike (ovaca). Ne mogu a da ne spomenem fazon jednog Sarajlije. Vice on:

- Jarane. - Vidi bijele tehnike.

- Ma dje bolan?

- Vidis kako mirno pasu na livadi.

Kako sam se slatko nasmijao. Napreduje 1. Muslimanska brigada. Rusi sve pred sobom. Domobrani bjeze kao bez glave. Ne znaju kuda bi. Nase jedinice iz drugih korpusa napreduju iz drugih pravaca. Jedino su domobrani mogli kroz cetnicke linije. Naravno da ce ih ovi pustiti. I oni su njih dosta puta pustili, da zadju nasim jedinicama iza ledja. Tako je i bilo. Nikad nisu vezali zastave. Rekao bi insan da su zakleti neprijatelji. Politika!

Dodjosmo i mi do bijele tehnike. Okrecu se raznjevi. I nama svanulo. Natrp`o sam kahve i secera u dzepove i kruzim od rova do rova. Gdje god dodjem pristavi se voda za kahvu.

Pojavise se iz pravca Varesa i "Strumpfovi." Zaustavili transportere i ne smiju dalje. Nejma dalje. Nedamo mi dalje. Idite u Srebrenicu. Idite u Cersku. Ma idite u p...u materinu. Niste trebali ni dolaziti. Jebo vas onaj vas Japanac.

Dobismo novu naredbu. Neki nasi borci nosili ranjenike i upali u minsko polje. Kazu da se cuju krici ranjenih. Mrak je. Ko ce bolan ici po mraku u minsko polje. Moze li nam to normalan insan narediti. Ne moze. Ne mogu ni normalni ljudi izvrstiti ovaj zadatak. E, mozemo mi. Prvi put sam protestovao, javno protiv naredjenja. Bio sam ljut. Prvi put sam isao zadnji u koloni. Haj, bar cemo siti izginuti. Najeli smo se pecenja i napili prave kahve. Ovaj put smo mi bili carinici. Samo mi nismo otimali. Mi smo to junacki osvojili. Ratni plijen. Gdje li je ona plavusa sa punkta, koja me je strijeljala ocima i uperila cijev od kalasnjikova u mene. Volio bih sad provjeriti njenu hrabrost.

Ja. Bas tako. Da ne skrecem sa teme.

Popesmo se uz nekakvo brdo. Sad trebamo... Kuda? Ne znamo ni mi. Ne petljam se. Vodite nas sad, kada ste pristali na ovo. Na brdu nadjosmo visokog oficira Komande 2. Korpusa. Izdvojio se oficir, sa par vojnika i okrecu janje. Sramota ga da ga vojska vidi. Valjda. Zato se i sakrio. A moze se i cugnuti kad borci ne vide. Mi slucajno neletismo na njega. Nikad insan ne zna, gdje ga moze ko vidjeti. Ma nije bilo potrebe da se krije. Vole borci kada oficiri sjedu sa njima.

Spustamo se niz nekakvo brdo. Kamenje nam bjezi ispod cizama. Neki silaze i na guzici. Ne vidi se ni prst pred okom. Nisam vise zadnji.

Sidjosmo u dolinu. Osluskujemo. Sta ako naletimo na zasjedu?

Jeci neko u mraku, nedaleko od nas. Idemo prema njima. Ma kakve mine? Ko jos razmislja o tim "bezazlenim" minama. Sta ti moze biti? U naboljem slucaju mozes poginuti. Mozes ostati bez stopala, noge ili dvije noge. Sta te briga. Ne moras se muciti da hodas. Mozda ti mina otkine ruku. Mozda i obadvije. Hoce li se naci neko da te nahrani. Hoce majka, ako je ziva. Mozda neko ostane i bez oka. Mozda bez obadva oka. Samo neces nista vise vidjeti. Neces moci citati. Gledati TV. Neces moci vise nikada djecu gledati. Ako ih nejmas, onda si u plusu. Neces nikada vise gledati tijelo zene. Mozda budes nastavio zivjeti u invalidskim kolicima. Hoce li se naci neko da te pogura kroz carsiju. Mozda dobijes ruznu ranu na licu. Ozenjenima je lakse. Mozda se njihovim zenama neće gaditi. Sta ce momci? Hoce li ih htjeti, koja djevojka sa ruznom ranom. Hoce li ih htjeti, bez nekog od ekstremiteta. A sta bolan ako ostanes bez muskog ponosa. E, onda je to jebiga. Onda nisi pristao nigdje. Bolje da si mrtav. Da ima harema u redu. Mogao bi strazariti. U tom slucaju bi bilo teze ozenjenim. Cisto sumnjam da bi zena ostala sa njim. Mozda! Momci se ne bi morali zeniti. Siti bi se nagledali zenske ljepote. O seksualnom odnosu bi mogli samo mastati. Neozenjeni ne bi morali gledati suprugu sa drugim. Helem nejse! Lijepa smrt.

Pridjosmo ranjenim. Napipavamo ih u mraku. Je li to ludost? Je li to hrabrost? Je li to zelja za pomoci bratu? Haman sve zajedno. Pokupismo ih. Pitamo koliko ih je bilo. Ne zna niko. Mozda je neki mrtav ili tesko ranjen borac, ostao u mraku. Uzimamo nosila i vracamo se sa ranjenicima istim putem. Pokusacemo se vratiti istim putem. Nosimo i neke borce iz Turalica. Niko od nas ne aktivira minu. Mozda su ih ovi sve aktivirali. Samo Uzviseni, Svemoguci Bog zna.

Penjemo se brdom. Korak naprijed, dva nazad. Izmice se kamenje ispod nas. Ne znamo kuda cemo.

Zovemo. Odjekuje nas zov, brdima i dolinama. Da je Tito živ rekao bi opet: "Ranjenike ne smijemo ostaviti." Izreče li ko od nas, u ratu, kakvu izreku da se pamti i piše kao Titina. Ima li ko o nama da piše?

Nosimo ranjenika sa kojim se pobratimih. Ne znam kako se počesmo zvati brate. Ja njemu brate i on meni brate. Vojnik do mene za nosilima, ne može dalje. Iscrpljen je. Uzimam sam nosila i nosim nepoznatog brata. Naprijed su dvojica. Hrabri me brat kojeg nosimo, da izdržim. Ne znam ni ko je ni odakle je. Zanimljivo niti ja pitam niti on govori. Pita brat ima li ko vode? Spustismo nosila. Dadoh mu vode. Hoće hljeba. Kao nikad do tada u džepu sam imao dvije kriske hljeba. Valjda sam se zazelio hljeba pa sam stavio kriske u džep. Otkidoh komad hljeba i dadoh mu. Napi se brat ponovo vode.

Veremo se dalje uz brdo.

Opet neko iz kolone počeo dozivati. Ne znamo kuda idemo. Javi se neko. Mase sa ogaricom. Jedan od onih sto su pekli janje na brdu. Sad nam je lakše. Znamo da smo na pravom putu. Ne javlja mi se moj brat. Ne zovem ga. Necu da znam da je mrtav. Pozurismo. Gonim borce da idu brže. Stigosmo.

U vikendici improvizovana hirurgija. Nejma ni struje. Zasto Komanda nije obezbijedila agregat? Jebes i njih. Pred njima je pečenje i rakija. Bitno je da njima svijetli. Poslah borce po one velike crvene svijeće sto smo ih našli. Ostavio sam ih zlu ne trebalo. Doktor konstatova da je moj brat mrtav. Ostavio sam brata pod strehom. Nejma mjesta za sve u "Bolnici". Nismo predvidjeli mrtvačnicu. Je li zaslužio, moj brat da noći, sam pod strehom. Osvijetlismo "hirursko odjeljenje". Jeli to opet 41?

Odlazim. Odoh pristaviti vodu za kahvu. Zastadoh pored brata. Veoma kratko. Haman nisam ni zastao. Samo je moj pogled zastao na njemu. Nije ni na njemu. Na satorskom krilu kojim je prekriven. Odoh ja dalje. Brat ostade na nosilima. Prodjoh pored njega. Ne zovnuh ga brate. Ne pitah. Hoces li vode brate? Hoces li hljeba brate? Kako se zoves brate? Odakle si brate? Jesi li živ brate??? Necu da pitam. Jednostavno necu. Ma nije. Ne mogu.

Ustadoh ujutro. Nesto me tjera prema "Bolnici". Odoh tamo. Lezi brat gdje sam ga ostavio. Prekriven satorskim krilom, od glave do pete. Ne, podigoh satorsko. Okrenuh se i vratih nazad.

Ponovo napadamo. Bježe domobrani. Nigdje ih. Jedan domobran ubi Janjicara Fehrica. Ubi ga sa crkvenoga tornja. Janjicarima je to dalo krila. U nezadrživom napadu su uzeli Pogar.

Dodjosmo i u Stupni Do. Dodjosmo na mjesto zlocina. Stravicnog zlocina. Tragovi krvi po svuda. Krvave vreće krompira u jednom podrumu.

Oslobodismo Vares. Sastavili se Korpusi u Varesu. Domobrani jednostavno nestali. Pustili ih cetnici kroz njihovu liniju i zbrinuli, kao naj rođjenije. Politika. Svi su protiv nas.

Uzvrtili se "Strumpfovi." Sta im je? Da ne traže pocinioce stravicnog zlocina. Da nisu Raica uhvatili. Ma jok. Nejma sanse. Sta se to njih tice. Nisu oni zato dosli u Bosnu. Ukrao neki vojnik ikonu iz crkve. Prodao je nekom Umproforcu, za 5000 DM. Traže toga vojnika. To je zlocin. Ko to smije krasti po crkvi? Nije zlocin stravicno ubiti djecu, starce i zene. Ovo je zlocin. Zlocin je ukrasti ikonu. Oni nase Dzamije popalise, a mi treba da trazimo ikonu. Jos, nasi idioti naredili da se vojska postroji. Treba taj "Strumpf" da prepozna lopova, koji mu je prodao ukradenu ikonu. Stvarno su ovi iz UN naivni. Da li su?

I dan danas se pitam. Zasto su Hrvati počeli rat, protiv nas? Je li ih Tudjman nije mogao na drugi način, preseliti u Hrvatsku.

Dobro! Sta su Hrvati, trazili to su i dobili. Nama je više svejedno sa kim će mo ratovati. I onako, ratujemo sa svima. Bitno je da smo se mi dobro naoruzali i nahranili.

Da se u ratu place i smije, govori i ovo: Sjedio doktor, sa nekim pozadincima u nekoj kuci u okolini

Varesa. U neka doba noci neko pokuca na vrata. Doktor priupita:

- Ko je?

Slijedi cudan odgovor.

- Dosli smo da se predamo!

- Dodjite sutra. - Zauzet sam.

Mislio je doktor da se neko Sali sa njim.

Sutradan, ujutro, neko kuca na vrata. Doktor bunovan otvara vrata i ima sta vidjeti. Naoruzani vojnici HVO.

- Rekli ste nam sinoc, da dodjemo danas da se predamo.

Doktor se hvalio da je zarobio najvise bojovnika.

PLBiH.ORG

WWW.PLBIH.ORG